

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, milles käsitletakse Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires”

COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD)

(2013/C 161/15)

Raportöör: **Lutz RIBBE**

10. detsembril 2012 otsustas Euroopa Parlament ja 12. detsembril 2012 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, milles käsitletakse Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires”

COM(2012) 710 final – 2012/0337 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 5. märtsil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 488. istungjärgul 20.–21. märtsil 2013 (20. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 82, vastu hääletas 4, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab 7. keskkonnaalast tegevusprogrammi (edaspidi „7. keskkonnaprogramm”). Nõukogu ja Euroopa Parlamendi otsusega jõutakse otsustavate ELi institutsioonide vahel keskkonnapoliitilisele üksmeele selles osas, et keskkonnaseisund on jätkuvalt drastiline, Euroopa keskkonnaõiguse rakendamisel on täheldatavad märkimisväärsed puudused, senised jõupingutused on praeguste ja tulevaste probleemide lahendamiseks ebapiisavad ning millised on vajalikud keskkonnapoliitilised meetmed aastani 2020.

1.2 Otsuse ettepanekus kinnitatakse komitee poolt korduvalt sõnastatud seisukohta, et Euroopas valitsevad keskkonnaprobleemid ei ole tulene mitte piisavate teadmiste või lahendusviiside, vaid poliitilise rakendustahte puudumisest.

1.3 7. keskkonnaprogrammi kavandit iseloomustab aga nii üldiselt kui ka üksikasjades pigem konkreetsuse puudumine kui selgus. Kui ühe programmi pealkirja kohaselt on eesmärk hea elu maakera võimaluste piires, tuleks maakera võimalusi vähemalt üldjoontes kirjeldada ning tuua üksikasjalikumalt välja konkreetselt kavandatud poliitiliste meetmete mõju ühiskondlikule ja majanduslikule tegevusele Euroopas. Seda 7. keskkonnaprogrammis kahjaks ei tehta.

1.4 Seetõttu on 7. keskkonnaprogramm pigem keskkonnaseisundi aruanne kui tõeline strateegiline poliitikadokument või poliitilis-rakenduslik tegevusprogramm.

1.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on arvamusel, et 7. keskkonnaprogrammis puudub piisavalt selge seisukoht keskkonnapoliitiliste eesmärkide saavutamiseks vajalike majanduslike

ja ühiskondlike muudatuste osas. Komitee meenutab, et komisjon rõhutas veel juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa” esitlemisel, et vajalikud muudatused on saavutatavad vaid juhul, kui tehnoloogilistele parendustele ning tootja- ja tarbijakäitumise muutustele lisanduvad põhjapanevad muudatused energia-, töösus-, põllumajandus- ja transpordisüsteemides.

1.6 7. keskkonnaprogrammis analüüsitakse väga tabavalt seniste keskkonnaprogrammide rakendamise nõrku külgi. 7. keskkonnaprogrammis ei esitata põhimõtteliselt ettepanekuid selle kohta, kuidas neid rakendamise puudujääke nüüd vähendada või kaotada. Peaaegu kõik looduse ja keskkonna seisukohalt positiivsed arengud on olnud ajendatud kodanikuühiskonna nõudmistest. Komitee arvates on kodanikuühiskonna organisatsioonid kesksed osalejad 7. keskkonnaprogrammi rakendamisel. Nende rolli tuleks 7. keskkonnaprogrammi täiendava prioriteetse eesmärgi raames selgelt rõhutada ja tugevdada.

1.7 Eesmärgipärase 7. keskkonnaprogrammi roll ja olulisus peaksid seisnema selles, et kirjeldada palju selgemalt teed klassikaliselt tehnilisel järeelhooldusel põhinevalt keskkonnapoliitikalts säästvale arengule. 7. keskkonnaprogrammi lõppedes jõuab lõpule ka strateegia „Euroopa 2020”. Komitee on juba korduvalt selgitanud, et strateegia „Euroopa 2020” ei saa asendada Euroopa säästva arengu strateegiat, milles määratletakse pikaajalise kavandamise ning majandusliku, sotsiaalse ja ökoloogilise mõõtme tasakaalustatud arvestamise kaudu Euroopa säästva arengu eesmärgid ja strateegiad. Komitee kustub nõukogu ja Euroopa Parlamendi üles lisama 7. keskkonnaprogrammi eesmärgi käivitada ELi uus üldine säästva arengu strateegia, nagu nõudis keskkonnaministrite nõukogu ÜRO säästva arengu konverentsi (Rio+20) käsitlevates järeldustes (Conclusions on Rio+20: Outcome and follow-up to the UNCSO 2012 Summit, punkt 3; nõukogu 3 194. istung Keskond; Luksemburg, 25. oktoober 2012.). See annaks 7. keskkonnaprogrammile tõelise lisaväärtuse.

2. Sissejuhatus

2.1 1970. aastate algusest on kuus keskkonnaalast tegevusprogrammi andnud otsustava panuse Euroopa Liidu keskkonnapoliitika arendamisse ja kujundamisse. 6. keskkonnaalane tegevusprogramm lõppes 2012. aasta juulis. Seetõttu taotlesid nõukogu ja Euroopa Parlament Euroopa Komisjonilt selle jätkuprogrammi.

2.2 7. keskkonnaprogrammi ettepaneku eesmärk on komisjoni sõnusti keskkonnapoliitika osatähtsuse suurendamine üleminekul ressursitõhusale ja vähese CO₂-heitega majandusele, kus kaitstakse ja suurendatakse looduskapitali ning hoitakse inimeste tervist ja heaolu.

2.3 Ettepanek hõlmab keskkonnaseisundi hindamist, milles viidatakse eelkõige looduskapitali, sh bioloogilise mitmekesisuse jätkuva hävimise probleemile. Lisaks väljendatakse muret seoses sellega, et endiselt raisatakse loodusressursse nende ebatõhusa kasutamise tõttu ning et jätkub õhu ja vee reostamine ja saastamine ohtlike ainetega.

2.4 Probleemide ühe olulise põhjusena nähakse kehtiva keskkonnaõigustiku ja määratletud standardite puudulikkust rakendamist liikmesriikides.

2.5 Komisjon jõuab järeldusele, et „leidub tõendeid selle kohta, et maakera elurikkuse, kliimamuutuse ja lämmastikuringluse taluvuspiirid on juba ületatud”.

2.6 7. keskkonnaprogrammis seatakse sellele vastukaaluks visioon aastaks 2050 – hea elu maakera võimaluste piires – ning määratletakse keskkonnapoliitiline tegevusraamistik aastani 2020, mis keskendub üheksale prioriteetsele eesmärgile.

2.7 Komitee osales juba 7. keskkonnaprogrammi käsitletud arutelus eesistujariigi Taani taotlusel koostatud ettevalmistava arvamusega⁽¹⁾. Selles toonitas komitee, et Euroopas valitsevad keskkonnaprobleemid tulenevad poliitilise rakendustahte puudumisest. Komitee jaoks jäi selgusetuks, milline peaks olema 7. keskkonnaprogrammi ning strateegia „Euroopa 2020” ning ressursitõhusa Euroopa juhtalgatuse ja tegevuskava seos. Komitee julgustas taaselavdama säästva arengu strateegiat, valima selle keskkonnapoliitiliseks rakendusstrateegiaks rakendamisele suunatud 7. keskkonnaprogrammi, integreerima sellesse juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa” kõikide üksikalgatustega ning tagama keskkonna- ja majanduspoliitiliste kaalutluste põhjaliku ja koordineeritud kooskõlastamise.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee näeb 7. keskkonnaprogrammi peamist poliitilist lisaväärtust selles, et erinevalt komisjoni olemasolevatest keskkonnapoliitilistest strateegiatest, juhtalgatustest ja tegevuskavadest otsustavad selle üle nõukogu ja Euroopa Parlament. Sellega luuakse otsustavate ELi institutsioonide vahel teatud mõttes keskkonnapoliitiline üksmeel vajalike meetmete küsimustes aastani 2020.

3.2 Niisiis loob 7. keskkonnaprogramm võrdlusaluse poliitiliste otsustajate ja institutsioonide tulevasteks otsusteks ELi tasandil ja liikmesriikides, kellele 7. keskkonnaprogramm samavõrra kehtib.

3.3 Komitee tervitab 7. keskkonnaprogrammi ka seetõttu, et nõukogu ja Euroopa Parlamendi siduva otsusega tehakse ühiselt selgeks, et keskkonnaseisund on jätkuvalt drastiline, et Euroopa keskkonnaõiguse rakendamisel on täheldatavad märkimisväärsed puudused ning et paljud senised jõupingutused on olnud praeguste ja tulevaste probleemide lahendamiseks ebapiisavad.

3.4 Seevastu sisuliselt korratakse programmis peajasalikult sedasama, mida komisjon on juba sedastanud oma keskkonnapoliitilistes teatistes, strateegiates, juhtalgatustes ja tegevuskavadest. Nõukogu ja Euroopa Parlamendi otsusega suurendatakse aga oluliselt nende poliitilist väärtust.

3.5 Ent 7. keskkonnaprogrammi kavandit iseloomustab nii üldiselt kui ka üksikasjades pigem konkreetsuse puudumine kui selgus. Kui ühe programmi pealkirja kohaselt on eesmärk hea elu maakera võimaluste piires, tuleks maakera võimalusi vähemalt üldjoontes kirjeldada ning tuua üksikasjalikumalt välja konkreetselt kavandatud poliitiliste meetmete mõju ühiskondlikule ja majanduslikule tegevusele Euroopas. Seda 7. keskkonnaprogrammis kahjuks ei tehta.

3.6 Üksikasjalikumates punktides ei ole määratletud konkreetseid vastutusalasid ja kontrollikriteeriume, mis muudaksid eesmärkide saavutamise ja meetmete rakendamise kontrollitavaks.

3.7 Seetõttu on 7. keskkonnaprogramm pigem keskkonnaseisundi aruanne kui tõeline strateegiline poliitikadokument või poliitilis-rakenduslik tegevusprogramm. See valmistab pettumuse komiteele, kes 7. keskkonnaprogrammi käsitletud ettevalmistavas arvamuses, aga ka juba 2004. aasta ettevalmistavas arvamuses Euroopa Liidu säästva arengu strateegia hindamise kohta⁽²⁾ nõudis just selliseid konkreetseid ja kontrollitavaid juhtprogramme.

3.8 Kritiseerida tuleb seda, et aastast 2020 kaugemale ulatuv tungivalt vajalik keskkonnapoliitiline visioon on liiga nõrk. Juba praeguseks on energia- ja kliimapolitikas selgeks saanud, et eesmärkide seadmine aastani 2020 on liiga lühiajaline. 7. keskkonnaprogrammist ei ilmne, kas 2020. aastaks kavandatud eesmärgid ja meetmed on sobivad ja piisavad, et tegelikkuses saavutada 2050. aasta visioon heast elust maakera võimaluste piires. Selleks on vajalik vähemalt esialgne ajakava aastateks 2030 ja 2040 kavandatud vaheetappideks teel 2050. aasta visiooni saavutamise suunas. Lisaks on aastani 2020 ulatuv periood liiga lühike, et luua investeerimiskindlus rohelisse majandusse tehtavatele pikaajalistele investeeringutele.

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Seitsmes keskkonnaalane tegevusprogramm, järg kuuendale keskkonnaalasele tegevusprogrammile”, ELT C 191, 29.6.2012, lk 1.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus ELi säästva arengu strateegia hindamise kohta (*Assessing the EU sustainable development strategy*), ELT C 117, 30.4.2004, lk 22–37.

3.9 Keskkonnategevuskava ajalise piiri ning strateegia „Euroopa 2020” ja sinna juurde kuulutavate juhtalgatuste ühtlustamine on põhimõtteliselt tervitav. Lisaks kattub kestus järgmise mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ajavahemiku, mis oleks suur eelis, kui loodaks vajalikud vastastikused seosed. Nimelt puudutab üks kirjeldatud üheksast prioriteedist vajalike investeeringute tagamist keskkonnameetmetele, ent nõuete kirjeldamisel on viited ELi keskpika perspektiivi finantsplaneerimisele väga ähmased – lisaks sellele tuleb 7. keskkonnaprogrammi liiga hilja, et viimati nimetatut mõjutada.

3.10 7. keskkonnaprogrammi üheksa prioriteetse eesmärgi valik annab põhjust kriitikaks. Näiteks on linnakeskkonna näol valitud valdkond, mida on varasemates keskkonnaprogrammides juba korduvalt käsitletud. Vaatamata linnade keskkonnapoliitika suurele tähtsusele, on ELi mõju selles valdkonnas suhteliselt väike. Samas suhteliselt suur on ELi mõju transpordipoliitika valdkonnas, mille olulisust kliimakaitses jaoks on komisjon korduvalt käsitlenud. Vaatamata sellele ei ole 7. keskkonnaprogrammi ettepanekus transpordipoliitikat peaaegu üldse käsitletud.

3.11 Komitee arvates oleks mõttekas lisada eraldi prioriteetse eesmärgina kodanikuühiskonna strateegiline kaasamine keskkonnaprogrammi (vt punkt 4.4.9).

3.12 Samuti on väliskaubanduspoliitikal Euroopa keskkonna- ja säästva arengu poliitika jaoks sedavõrd suur tähtsus, et see valdkond oleks tulnud seada vähemalt sama olulisele kohale kui linnakeskkonna valdkond⁽³⁾.

3.13 Komitee meenutab, et komisjon rõhutas veel juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa” esitlemisel, et vajalikud muudatused on saavutatavad vaid juhul, kui tehnoloogiliste parenduste ning tootja- ja tarbijakäitumise muutustele lisanduvad põhjanevad muudatused energia-, tööstus-, põllumajandus- ja transpordisüsteemides. 7. keskkonnaprogramm ei lähe piisavalt kaugele, kui selles nõutakse järjekordselt keskkonnakoostiste integreerimist muude ELi poliitikate ja meetmetega, toomata välja teatud majandusvaldkondade vajalikku põhimõttelist ümberkorraldamist, et võtta suund säästvale majandusele ja eluviisidele.

3.14 Samuti jäetakse kasutamata võimalus täpsemalt käsitleda ressursitõhususe ja keskkonnakaitse tähtsust majandusliku arengu ning uute ja kvaliteetsete töökohtade loomise jaoks. Siinkohal viitab komitee muu hulgas oma varasematele arvamustele⁽⁴⁾. Keskkonna-, sotsiaal-, arengu- ja majanduspoliitika, st säästva arengu oluliste mõõdetate omavaheline seotus tuleks palju paremini esile tuua.

3.15 See näitab ka, et 7. keskkonnaprogrammi roll ja olulisus peaksid seisnema selles, et kirjeldada palju selgemalt teed klassikaliselt tehnilisel järelehooldusel põhinevalt keskkonnapoliitikal säästvale arengule. 7. keskkonnaprogrammi lõppedes jõuab lõpule ka strateegia „Euroopa 2020”. Komitee on juba

korduvalt selgitanud, et strateegia „Euroopa 2020” ei saa asendada Euroopa säästva arengu strateegiat, milles määratletakse pikaajalise kavandamise ning majandusliku, sotsiaalse ja ökoloogilise mõõtme tasakaalustatud arvestamise kaudu Euroopa säästva arengu eesmärgid ja strateegiad. Komitee kutsub nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles lisama 7. keskkonnaprogrammi eesmärgi käivitada ELi uus üldine säästva arengu strateegia, nagu nõudis keskkonnaministrite nõukogu ÜRO säästva arengu konverentsi (Rio+20) käsitlevates järeldustes (Conclusions on Rio+20: Outcome and follow-up to the UNCSO 2012 Summit, punkt 3; nõukogu 3194. istung Keskkond; Luksemburg, 25. oktoober 2012). See annaks 7. keskkonnaprogrammile tõelise lisaväärtuse.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Komitee esitab siinkohal märkused üheksast prioriteetsest eesmärgist vaid nende kohta, mis on tema jaoks eriti olulised.

4.2 Prioriteetne eesmärk nr 1: kaitsta, säilitada ja suurendada Euroopa Liidu looduskapitali

4.2.1 7. keskkonnaprogrammis tuleks selgelt väljendada, et komisjoni poolt seoses ühise põllumajanduspoliitika ja kalanduspoliitika reformidega esitatud põllumajanduse ja kalanduse keskkonnahoidlikumaks muutmise ettepanekute rakendamine on looduskapitali säilitamise seisukohast keskse tähtsusega.

4.2.2 Õigustatult nõutakse 7. keskkonnaprogrammi ettepanekus ka mullakaitse parandamist. Mulla saastatuse, degradatsioonide ja maakasutuse suundumused Euroopas on jätkuvalt muret tekitavad. Komitee on seisukohal, et selle negatiivse suundumuse muutmiseks on vaja Euroopa tasandi õiguslikke samme. Seega peaks nõukogu võimalikult kiiresti taaskäivitama arutelu mullakaitse direktiivi üle. Samuti peaks Euroopa Komisjon temaatilise strateegia kaudu innustama liikmesriike astuma samme transpordist ja asustusest tingitud märkimisväärse maakasutuse vähendamiseks ning edendama põllu- ja metsamajandusmaade kaitset.

4.3 Prioriteetne eesmärk nr 2: muuta Euroopa Liidu majandusressursitõhusaks, keskkonnasäästlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks

4.3.1 Juhtalgatusega „Ressursitõhus Euroopa” muutis komisjon loodusvarade kasutamise tõhususe suurendamise oma poliitika üheks keskseks teemaks ning seadis asjaomases tegevuskavas olulised vaheetapid aastaks 2020. On kahetsusväärne, et punktis 41 seatud eesmärgid peegeldavad neid vaheetappe ebapiisavalt.

4.3.2 Eeskätt tuleks eesmärkide hulka lisada majanduskasvu ja negatiivsete keskkonnamõjude (täielik) lahutamine, samuti eesmärk leppida aastaks 2020 kokku kaugeleulatuvad ressursitõhususe eesmärgid ja usaldusväärsed näitajad, mis oleksid avaliku ja erasektori otsustajatele ressursitõhusale majandusele

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Kaubandus, majanduskasv ja maailmapoliitika. Kaubanduspoliitika kui ELi 2020. aasta strateegia keskne teema”, ELT C 43, 15.2.2012, lk 73–78.

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Töövõimalusterohke majanduse taastumine”, ELT C 11, 15.1.2013, lk 65–70.

üleminekul suunda andvad⁽⁵⁾. Lisaks tuleb komitee meelde oma üleskutset kasutada ökodisaini direktiivi, et heita majandusringlusest välja mittesäästvad tooted ning kohaldada sel eesmärgil nimetatud direktiivi mitte ainult energiatõhususe aspektist lähtuvalt, vaid ka materiaalse ressursitõhususe parandamiseks⁽⁶⁾.

4.4 Prioriteetne eesmärk nr 4: saada maksimaalset kasu ELi keskkonnaalastest õigusaktidest

4.4.1 6. keskkonnaprogrammi hindamine näitas täiesti selgelt, et puudujäägid kehtivate keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisel on kõige suurem takistus keskkonna kaitsmiseks vajalike edusammude tegemisel. Seepärast on tervitatav, et 7. keskkonnaprogrammis on esmatähtsale kohale asetatud ELi keskkonnaõigustiku rakendamise parandamine liikmesriikides.

4.4.2 Ent ka varem on komisjon olulise prioriteedina nõudnud keskkonnaalaste õigusaktide rakendamise parandamist, ilma et sellega oleks saavutatud otsustavat edu. Seepärast tuleb lähtuda sellest, et on olemas põhimõttelised takistused, mida ei ole võimalik kõrvaldada vaid keskkonnaõigustiku alase teabe, kontrollimehhanismide ja keskkonnaga seotud kohtuasjadele juurdepääsu kavandatud parandamisega.

4.4.3 Otsustav on sealjuures pigem see, et paljudes liikmesriikides puudub poliitiline tahe omistada keskkonnaõigustiku tõhusale rakendamisele samasugune kõrge poliitiline prioriteet, anda täidesaatvale võimule piisavad vahendid ja kvalifitseeritud töötajad ning pakkuda talle vastuolude korral vajalikku poliitilist toetust.

4.4.4 Tekivad selged paralleelid finantskriisiga. Nii nagu finantskriis vallandus majandusressursside mittesäästva kasutamise tõttu tingituna Maastrichti lepingus sätestatud ühishraha stabiilsuse kriteeriumite puudulikkust järgimisest, nii on ka keskkonnaprobleemide põhjus ressurside – kõnealusel juhul mulla, vee, õhu, kliima, piiratud mineraalsete ja fossiilsete ressurside jne – liigne tarbimine.

4.4.5 Komitee tunneb keskkonnakriisi puhul puudust sarnasest reaktsioonist nagu finantskriisiga võitlemisel fiskaalpaktiga võetud meetmed: selged tingimused, selged näitajad, kontroll ja sanktsioonid. 7. keskkonnaprogramm ei paku midagi säärast. Kavandatud lähenemisviisid ei ole sobivad selleks, et tõepoolest kõrvaldada rakendamise struktuurilised puudujäägid. Kavandatud eesmärgid õigustiku kohaldamise parandamiseks aastaks 2020 on täiesti ebamäärased ja neid ei saa kontrollida.

4.4.6 Komitee on seisukohal, et õigusaktidest kinnipidamine nõuab tõhusat kontrolli sõltumatute asutuste kaudu, samuti usutavat valmidust vajadusel sanktsioone kehtestada ja aktsepteerida. Seepärast ootab komitee, et 7. keskkonnaprogrammis nähtaks ette tõhusa kontrolli ja järelevalve siduvate kriteeriumite laiendamine liikmesriikide poolt ELi kogu keskkonnaõigustikule ning täiendava suutlikkuse väljaarendamine ELi tasandil.

4.4.7 Lisaks on ka punkti 82 alapunktis f mainitud keskkonnaalaste eesmärkide elluviimisel tehtavate edusammude järelevalve integreerimine Euroopa poolaasta protsessi sobiv selleks, et suurendada ELi ja liikmesriikide poliitiliste juhtide tähelepanu kõnealuse teema suhtes. Siiski toob komisjon välja, kui negatiivselt võib süvenev keskkonnakoormus mõjutada ka makromajandust. Mõjukad tõendid selle kohta on 2006. aasta Sterni aruanne kliimamuutuste majanduslike mõjude kohta (*Stern Review on the Economics of Climate Change*) ning 2010. aasta TEEBi algatuse sünteesaruanne ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektide kohta (*The Economics of Ecosystems and Biodiversity*).

4.4.8 7. keskkonnaprogrammi tuleks täiendada meetmetega, mis pakuvad positiivseid stiimuleid keskkonnaõigustiku järgimiseks. Eeskätt on liikmeriikidele ja eraõiguslikele juriidilistele isikutele ELi rahaliste vahendite eraldamise sidumine tõenditega asjaomastest keskkonnaalastest eeskirjadest kinnipidamise kohta tõhus vahend selleks, et innustada õigusaktide järgimist. Samuti on komitee jaoks jätkuvalt oluline motiveerida majandust koostööstrateegiate ning parimate tavade levitamise abil andma oma panuse keskkonnaseisundi parandamisse.

4.4.9 Lisaks eeldab keskkonnakaitse tõhus rakendamine kodanikuühiskonna aktiivset rolli, andes kodanikele võimaluse tegutseda aktiivsete järelevalvajatena. Euroopa keskkonnaõigustikus on selleks sobivad vahendid kehtestatud eeskätt Århusi konventsiooniga, nt vaba juurdepääs keskkonnateabele, kodanikuühiskonna organisatsioonide osalemine keskkonnaõiguse alastes otsustusmenetlustes, samuti juurdepääs kohtuasjadele. 7. keskkonnaprogrammi ettepanekus mainitakse neid vahendeid, ent ei käsitleta kodanikuühiskonna rolli keskkonnaõigustiku rakendamisel, samuti ei tehta kaugemaleulatuvaid ettepanekuid. Peaaegu kõik looduse ja keskkonna seisukohalt positiivsed arengud on olnud ajendatud kodanikuühiskonna nõudmistest. Komitee arvates on kodanikuühiskonna organisatsioonid kesksed osalejad 7. keskkonnaprogrammi rakendamisel. Nende rolli tuleks 7. keskkonnaprogrammi täiendava prioriteetse eesmärgi raames selgelt rõhutada ja tugevdada. Samuti tuleks meetmete hulka lisada lähenemisviisid kodanikuühiskonna osalemise edendamiseks (nt kohalikud Agenda 21 ühendused või sarnased foorumid), partnerluste loomiseks, organiseeritud kodanikuühiskonna ulatuslikumaks kaasamiseks keskkonnanõukogudesse või säästva arengu nõukogudesse.

4.5 Prioriteetne eesmärk nr 6: kindlustada keskkonna- ja kliimapolitikaga seotud investeeringud ja kujundada õiglasel hinnal

4.5.1 Meetmed keskkonna- ja kliimapolitikaga seotud investeeringute edendamiseks, samuti keskkonnakulude hõlmamine hinnakujunduses on olulised selleks, et tagada üleminek ressursitõhusale ja vähese CO₂-heitega majandusele. Seepärast on tervitatav, et komisjon on 7. keskkonnaprogrammi ettepanekus selle teema prioriteetseks eesmärgiks seadnud. Ent ka siinkohal on aastaks 2020 kavandatud eesmärgid (punkt 82 alapunktid a ja b) väga ebamäärased ega sobi edusammude mõõdetavaks näitajaks.

⁽⁵⁾ COM(2011) 571 final, vaheetapid 3.1.2 ja 6.1, ELT C 181, 21.6.2012, lk 163–168.

⁽⁶⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Säästva tootmise ja tarbimise edendamine ELis“, ELT C 191, 29.6.2012, lk 6.

4.5.2 Taas kord räägitakse ebamääraselt keskkonnakahjulike toetuste kaotamisest, nagu nt juba 2006. aasta säästva arengu strateegias, kui lubati esitada asjaomane nimekiri. On oht, et ELi keskkonnapoliitika muutub ebausutavaks, kui korduvatele avaldustele ei järgne rakendamine. See kehtib ka korduvalt propageeritud väliskulude sisestamise põhimõtte kohta, samuti põhimõttelise ülemineku kohta tööjõu maksustamiselt piiratud keskkonnateguri maksustamisele.

Brüssel, 20. märts 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON
